

РЕШЕНИЕ

№ 6498

гр. София, 18.02.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 47 състав, в публично заседание на 27.01.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Катя Аспарухова

при участието на секретаря Евелина Пеева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **1101** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.284 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/ вр. с чл.203 и сл. от АПК.

Образувано е по искова молба на Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], л.с. в централен затвор в [населено място] срещу Главна дирекция „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ за осъждането на ответника за 20 000лв. или 10 225,84 евро неимуществени вреди за периода от 09.01.2025г. до 13.01.2025г., следствие от противоправни действия и бездействия на ответника в нарушение чл.3 от ЗИНЗС за това, че на 09.01.2025г. е бил лишен от правото му на един час разходка на открито. Претендира се и заплащане на законната лихва върху главницата, считано от 03.02.2025г./датата на исковата молба/ до окончателното ѝ изплащане.

По изложените в исковата молба съображения –се моли да се уважи същата. Твърди се, че на 09.01.2025г., служител на ответника не му е позволил да ползва полагащата му се един час разходка в откритата част на затвора. В следствие на това е претърпял болки, страдания, унижения, безпокойство, безнадежност, страх, ужас и безизходица. По съществото ищецът се позовава на чл. 3 от ЗИНЗС за забрана на нечовешко и унижително отношение, мъчения и изтезания от страна на служителите на ГДИН. Визира се, че правата му са защитени от разпоредбите на член 2, 5, 7, 10, 26 от МПГПП на ООН, член 1, 4, 20, 21, 35, 41, 47, 51, 52, 53, 54 от ХОПЕС, ЕКЗПЧ и чл. 18, 20, 67, 168 от ДФЕС, чл. 2, 3, 4, 6, 19, от ДЕС. С оглед изложеното – се моли да се уважи иска.

В съдебно заседание ищецът Е. Д. М. –е подсигурен и лично и чрез адв. чрез адв. Я. определена по ЗПП, поддържа иска. Представя писмени бележки. Направил е уточнение, че на 09.01.2025г. е бил на дело и след връщането му в затвора не са го пуснали на разходка на открито, поради което

счита поведението на администрацията на затвора в С. за незаконосъобразно. Посочва, че това обстоятелство е доказано от описаното в книгата за престой на открито, където липса отказ от същия.

Ответникът оспорва иска с представения писмен отговор (л.7). Твърди се, че претенцията не е доказана, защото не се установяват вреди, липсва и причинна връзка. Позовава се на разпоредбата на чл. 86, ал.1, т. 1 от ЗИНЗС, с която е предвидено правото на лишените от свобода на престой на открито не по-малко от един час на ден. С оглед тълкуването ѝ се сочи, че се касае за право т.е. за правна правна възможност за лишените от свобода, а не е задължение за администрацията. Соочи се, че липсват доказателства за наличие на нарушено психично или физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на администрацията на затвора [населено място]. С оглед изложеното се моли да се отхвърли претенцията.

В съдебно заседание ответникът поддържа отговора си чрез юрисконсулт Д.. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СГП изразява становище за основателност на иска, но касателно размера на обезщетението предлага на съда да съобрази, че се касае за еднократна разходка на открито.

Съдът, като взе предвид представените по делото доказателства и становищата на страните, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

От фактическа страна:

Не е спорно, че ищецът изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място] към датата на твърдяното нарушение-09.01.2025г.

С писмо от ГДИН рег. № 2882/25.03.2025г. (л.13) по описа на затвора [населено място] са представени приложения както следва:

От книга за движението на лишените от свобода „пост № 18“ (л.14) се установява, че на 09.01.2025г. и 10.01.25г. в периода 09:00-16.10ч., л. св. Е. М. е изведен от затвора [населено място] за запознаване с материали по дело във ВКС. На 10.01.2025г. л. св. Е. М. е ползвал престой на открито от 16:30 -17.50ч., за което не се спори.

От копие на книгата „ПО – престой на открито“ (л. 17), в която се отбелязват лицата, които не искат престой на открито е видно, че л. св. Е. М. не фигурира.

На л. 21 се намира Протокол – препис по НД № 974/2024г. от 29.11.2024г. по описа на ВКС, видно от който съдът е дал възможност на подсъдимия Е. М. да се запознае с материалите по делото в сградата на Съдебната палата, в рамките на една седмица в периода от 06.01.2025г. до 11.01.2025г. от 09:30 ч. до 17:00 ч.

На л.43 е писмо рег. № 4936 от 28.05.2025г. от Началник на Затвора – С. до Главен инспектор Началник сектор ПНО в ГДИН, в което е посочено, че на 09.01.2025г. л. св. Е. М. е бил на дело и се е прибрал след графика за ползване на неговата група в затвора. След прибирането му е поискал да ползва престой на открито. В писмото е посочено, че съгласно книгата за лица ползващи престой на открито – ищецът не е вписан в същата, защото книгата се попълнила преди л. св. да излязат на П.О по график. Конкретно когато се е върнал след обяд и в този часови диапазон по график е имало други л. св. от други групи, ползващи мястото за престой на открито и единственото свободно каре е било № 5, за лишени от свобода на специален режим. В тази връзка мл. инсп. К., постови на пост № 25, е уведомил инсп. К. – ДГН в затвора в [населено място] относно исканията на л. св. М. за провеждане на П.О и съгласно дадените указания е съобщил, че е необходимо да попълни декларация за съгласие да ползва престоя в това каре, но л. св. М. е отказал вкл. и не е поискал да изрази и отказа в писмен вид. Към писмото е приложена докладната записка на л.43 гръб от инсп. К. от 24.05.2025г., на която Началникът се е позовал.

На л. 47 се намира график за провеждане престоя на открито на лишени от свобода, обвиняеми и подсъдими, настанени в затвора в [населено място], в сила от 01.07.2024г., като е посочен диапазон от 09:10 ч. до 10:40ч. за стационар и 5– та гр. – осъдени да се провежда в каре №1.

На л. 62 е втората докладна записка от инсп. Д. К. – ДГН с дата 14.06.2025г., в която е посочено, че л. св. Е. М. е отказал да проведе престоя си на открито в 5-място.

По делото е представено писмо от ст. комисар Ч. (л.108), от което се установява, че л. св. М. не е декларирал писмено отказ от престой на открито на 09.01.2025г. Приложено е извлечение от книга за лишени от свобода, които са отказали престой на открито от 5 гр. за 09.01.2025г..

В нито един от тези документи няма час на завръщането.

В проведеното по делото съдебно заседание от 27.01.2025г. съдът констатира, че името на ищеца не е вписано в книгата.

В съдебното производство са изслушани показанията на св. Д. Г. К. /от л.49/ и Й. И. /от л.73/.

Видно от показанията на Д. Г. К. –дежурен надзирател в затвора, същият познава ищеца. Споделя, че на 09.01.2025г. е бил на работа и че л. св., които са били на дело не минавали през него, а питали постовият на групата дали могат да излязат извън графика на престой на открито. Обяснява, че местата за престой са 5 на брой, а ищецът е настанен в 5 гр. и неговият график е сутрин. Заявява, че знае, че последният е попитал колегата му, който му е казал, че трябва да даде декларация за съгласие и ще го пуснат, но той е отказал.

Видно от показанията на св. И. - познава ищеца, както и че са на един етаж, но в различни килии. Знае за случая, в който л. св. М. е искал да излезе на разходка, след като се е върнал след делото на 09.01.2025г., но не са го пуснали. Намирал се е на решетката и е чул лично. Обяснява, че имало определен час за разходката от 09:15ч. до 10:45ч. и че ако са били на дело са длъжни след това да ги пуснат за около 30-40 мин. Причината, която сочи, че ищецът не е бил пуснат, че така е преценил дежурният. Бил е свидетел на реакцията на л. св. М., който се е нервирал, страдал, викал, крещял и че след това не му е минало още две седмици.

СЪДЪТ НАМИРА по отношение на правото:

Исковата претенция е допустима като предявена по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС и съгласно разпоредбата фактическият състав на същата обхваща това, държавата да отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. Според чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според ал. 2 на същата разпоредба, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Следователно тълкуването на цитираните разпоредби налага извода, че е установено задължение за затворническата администрация за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“.

В контекста на изложеното, за да бъде основателен искът по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да са налице кумулативно три предпоставки: действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, причинени вреди в резултат на извършените действия или бездействия и причинно-следствена връзка между настъпилите имуществени или

неимуществени вреди и действията или бездействията на съответната администрация.

СЪДЪТ от изложените по горе факти, намира, че по отношение на М. е установено нарушение на чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС, поради обстоятелството, че не му е бил осигурен престой на открито на 09.01.2025г. Посоченото обстоятелство представлява фактическо бездействие на длъжностни лица при ответника, което подлежи на съдебна преценка за законосъобразност с оглед предмета на спора. От анализа на доказателствата не се установява наличие на законово основание за лишаване на ищеца от това право. Безспорно се касае за право, което формира при ответника задължение за изпълнение, а не правна възможност, както се възразява в писмения отговор. Престоят на открито има своята история като едно от правата необходими за нормално съществуване на лишените от свобода, именно поради факта, че тези лица са лишени от правото свободно да се придвижват. Това право безспорно като останалите права от тази категория се упражнява ежедневно и то минимум по 1 час. С оглед и това има изготвен график. В този аспект е смисъла на разпоредбата на чл. 86, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС „лишените от свобода имат право на престой на открито не по-малко от един час дневно“. Разпоредбата на чл. 71, ал. 2 от ППЗИНЗС предвижда, че престоят се осъществява на специално определени места в затвора, като по възможност същите осигуряват защита при неблагоприятни атмосферни условия. Времева рамка мин.1 час, както и при подsigуряването при неблагоприятни условия –сочат без съмнение, че се касае за право на л.с. респ. за задължение на ответника. От това право л.с. може да се откаже по някакви съображения – неразположение или нежелание и този отказ трябва да е обективиран.

Съдът приема за безспорно, че ищецът е искал да ползва престоя на открито. В тази насока черпи сведения от събрания по делото доказателствен материал. Съдът кредитира изцяло показанията на св.И.. От тях се установява, че на процесната дата ищецът е поискал да ползва престой на открито, но му е било отказано от дежурен служител, а не че му е било предложено на друго каре. Не става ясно какво е било това каре за л.с. със специален режим - по-малко ли, със засилена охрана без възможност за усамотение, към момента ползвано ли е от лица от тази категория, за да се зискава специално съгласие от л.с., макар за последното съдът да може да направи констатации, изложени по долу.

Безспорно за състава ищецът е искал да ползва предстоя /което и от ответника не се оспорва/ и въпросът е дали ищецът се е отказал от това свое право /както твърди ответника/ или е бил лишен от него в резултат на бездействия на администрацията.

Съвкупната преценка на събраните гласни доказателства налага извод, че ищецът не се е отказал от упражняване на правото си на престой на открито. В този смисъл са категоричните показания на свидетеля И., който отрича твърдението за отказ. Тези показания са за впечатления непосредствено след случая. В тях няма опция за това, че е предложено на ищеца да ползва друго каре. Ако беше подобна ситуация- ищецът би споделил и съответно свидетелят щеше да знае. Не такива са показанията на св.К. /л.49/ и изготвените документи впоследствие. В тях се намира ново обстоятелства- че е предложен престой, но в друго каре. Съдът не кредитира показанията в тази част вкл. и защото не са непосредствено възприети факти, а от преразказаното от служителя К.. Трябва да се подчертае, че и от тези показания не е спорно, че М. след като се е върнал е питал дали може да ползва престоя си извън графика. Видно от същия в това каре от 13 до 14,30 е бил л.с.К. -с със специален режим, а от 14,40 до 16,10ч. л.с. Въжарски. От 16,10 до 18,10 са били непълнолетни младежи. В книгата за откази няма отказ от тези лица. Не е ясно и точно кога се е прибрал ищецът. Дадени са множество обяснения от служители до Н Началника на затвора -без визирането на това обстоятелство. В обясненията на ищеца в с.з., протокол на л.49, същият категорично отрича да му е предложено пето каре.

Следователно – има искане да се ползва престоя на открито и няма отказ от ищеца. По делото не е представена писмена декларация за отказ от престой на открито, каквото е изискването на чл. 71, ал. 12 от ППЗИНЗС. Същата е необходима без оглед на това кое каре ще се ползва. Когато ищецът не желае да оформи отказа си в декларация, то ответникът може да удостовери това с протокол или с отбелязване в книгата. Съставените впоследствие писма и докладни записки за това, че му е предложено, но в друго каре, съдът не кредитира с оглед съставянето им по време относимо към процеса. В това каре по график е имало друго лице/лица. С оглед общоизвестния факт на осъждането им за тежки престъпления, вероятно от М. се е искала декларация за съгласие за съвместно ползването на карето. Не се представят правила въз основа на какво трябва да се даде това съгласие.

С оглед изложеното съдът намира за недоказани възраженията на ответника относно липсата на нарушение. Приема се за установено, че на 09.01.2025г. са налице неоснователно бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, довели до нарушаване на чл. 86, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС. За периода след 09.01.2025 до 13.01. така, както е заявен от ищеца няма данни за нарушение.

От установеното следва, че е осъществено нарушение по смисъла на чл. 3, ал. 2 във връзка с ал. 1 от ЗИНЗС, изразяващо се в лишаване на Е. М. от престой на открито. Администрацията не е изпълнила задължението си да осигури условия за изтърпяване на наказанието, които да не засягат неблагоприятно личността и човешкото достойнство на лишения от свобода. Лишаването от престой на открито обективно представлява унижително отношение и води до неимуществени вреди под формата на страх и несигурност, които, съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, се предполагат и не подлежат на доказване. Същите се намират в пряка причинно-следствена връзка с установените незаконосъобразни действия и бездействия на ответника. Тя се изразява в това, че ако лицето беше ползвало престоя -не би изпитало съответните негативни чувства. Същите са в пряка зависимост от бездействие на ответника. Конкретно за наличието на вреда дава показания св.И.. Той визира, че ищецът се е ядосвал и възмущавал.

По отношение размера на исковата претенция, съдът съобразява стандартите на ЕСПЧ по приложението на чл. 3 от Конвенцията налагат да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия, при които се изтърпява задържането или наказанието. В случая, претенцията е предявена единствено за еднократен отказ за извеждане на престой на открито за 1 час, което следва да бъде съобразено при определяне размера на обезщетението в смисъл, че пълният посочен размер на обезщетения в най-новите решения на ЕСПЧ е неприложим към настоящия случай, доколкото той касае кумулативен ефект от различни оплаквания при изтърпяване на наказанието, какъвто настоящият случай не е. Присъдното обезщетение за претърпени неимуществени вреди от едни аспекти на изтърпяване на задържането или наказанието (единствено поради тази причина) не следва да се превръща в прекомерна санкция за затворническата администрация, която стриктно и при спазване на законовите си задължения и правомощия е осигурила на ищеца изтърпяване на наложеното му наказание при други благоприятни аспекти на тези условия, което също следва да се съобрази при преценката на кумулативното въздействие на тези условия. Предвид горното се определя размер на дължимото обезщетение в размер на 100 евро.

Същият е съобразен с принципа за справедливост по чл. 52 от ЗЗД, съгласно който съдът определя размера на обезщетение по справедливост. Съобразно задължителните указания, дадени в т.ІІ от ППВС № 4/1968 г. понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които

трябва да се имат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. Справедливият размер на обезвредата следва да почива на обективни критерии и да бъде адекватен от претърпените вреди. Обезщетението трябва а е съразмерно с вредите и да отговаря, както на конкретните данни по делото, така и на обществените представи за справедливост. В съдебното производство по присъждане на обезщетение посочените неимуществени вреди следва да намерят материален израз, който законът в нормата на чл.52 ЗЗД определя „по справедливост”, макар неимуществените вреди да нямат стойностно изражение и да не подлежат на аритметично изчисляване.

Не се споделя изложените в писмените бележки на адв.К. за доказаност на вредите в пълния им размер. Посочената съдебна практика на АССГ е неотнормима. По визираните дела има актове с други номера и не се касае за спор по ЗИНЗС. Конкретно не се установява интензитет на страданието над средния. Отнася се за нарушение от страна на ответника, което е еднократно и е лишило ищеца от 1 часовия му престой. Същият видно от доказателствата е направен редовно следващия ден т.е. няма твърдени или доказани последици от това нарушение извън факта на самото му извършване. Няма причинна връзка с други състояния на ищеца освен моментното такова на възмущение, унижение и емоционален дискомфорт. Дори завръщането към този отказа т.е. страданието от спомена, видно от показанията на св.И. - е било в рамките на две седмици.

С оглед изложеното над посочената уважена част и период - искът следва като неоснователен да се отхвърли. Следва да се присъди и исканата лихва от 03.02.2025г. до окончателното изплащане на задължението.

Следователно исковата молба е частично основателна и съобразно мотивите следва да се присъди на ищеца обезщетение от 100 евро, като за разликата до пълния предявен размер /т.е. до 10 225,84 евро/ или от10 125,84 евро искът е неоснователен и следва да се отхвърли, както и за периода от 10.01. до 13.01., когато не се установяват вторични или други действия засегнали правото на престой.

Частичната неоснователност на иска – не изисква определяне на юрк.възнаграждение, тъй като в чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС не е предвидено това, а се касае за специална норма по отношение на ЗОДОВ. В този смисъл решение № 475 от 13.01.2020 г. по адм. дело №3502/2019г.Шо на ВАС. Съдът следва да допълни и че дали се дължи или не юрк.възнаграждение – се определя от основателността на иска. Ищецът е установил, че искът му е основателен по същество. Какъв размер да се определи - е по преценка на съда. Отношение на разноските е към поведението на ищеца, а същият в случая няма как да предположи какво обезщетение точно би получил от съда.

С оглед това, че ищецът е освободен от д.-т. от 10лв. или 5,11евро -трябва за тази сума да се осъди ответника.

ВОДИМ СЪДЪТ

РЕШИ:

ПО искова молба на Е. Д. М. ЕГН [ЕГН] от [населено място]

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП да заплати на ищеца сумата от 100евро, представляваща обезщетение за причинените му неимуществени вреди в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.86, ал.1 от закона, изразяващо се в неоснователно лишаване от престой на открито на 09.01.2025 г., ведно с лихвата от 03.02.2025г. до окончателното изплащане на задължението.

ОТХВЪРЛЯ ИСКА като неоснователен и недоказан за 10 125,84 евро /разликата между уважения размер и предявения размер на иска от 10 225,84 евро/, както и за периода от 10.01.25г. до 13.01.2025г..

ОСЪЖДА ГДИН да плати дължимата д.т. от 5,11евро д.т. на АССГ.

Решението може да се обжалва в 14-дневен срок с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ чрез настоящия състав, от съобщаването му. Преписи на страните.

Съдия:

Съдия: